

УДК 636.2.034:575.826(477)

Шейко І.М., аспірант

Інститут розведення і генетики тварин НААН України

СЕЗОННА ДИНАМІКА ПРИРОДНОЇ РЕЗИСТЕНТНОСТІ ТВАРИН ПОДІЛЬСЬКОГО ЗАВОДСЬКОГО ТИПУ УКРАЇНСЬКОЇ ЧОРНО- РЯБОЇ МОЛОЧНОЇ ПОРОДИ

Викладено результати аналізу сезонної динаміки природної резистентності за гематологічними показниками у тварин подільського заводського типу української чорно-рябої молочної породи. Встановлено, що оцінені селекційні групи тварин характеризуються сезонною залежністю показників крові.

Ключові слова: *резистентність, гематологічний показник, сезонна динаміка, загальний білок, альбумін, глобулін.*

Підвищення генетичного потенціалу молочної худоби в основному залежить від знання стану порід, закономірностей прояву генотипу тварин, його взаємозв'язку із зовнішнім середовищем.

Аналіз останніх досліджень. Рівень природної резистентності та обміну речовин в організмі змінюється в залежності від віку, породи та фізіологічного стану тварин, пори року, годівлі, умов утримання та інших факторів.

Сезонна динаміка природної резистентності тварин обумовлена особливостями розвитку реактивності організму у постнатальний період. Знижена реактивність, а відповідно, і захисно-приспосувальна функція новонароджених та молодняка першого місяця пояснюється структурно-функціональним недорозвитком їх імунної, нервової та ендокринної систем [1].

Селекція за показниками природної резистентності сприятиме нормальному відтворенню тварин в середині типу без значної елімінації в результаті як природного відбору, так і варіювання по селекційним показникам. Селекція за показниками природної резистентності визначається в сучасних умовах тенденцією до екологізації виробничих процесів в тваринництві, значними можливостями в управлінні мінливістю генотипу тварин [4].

Матеріал і методика досліджень. Дослідження проведені на телятах подільського заводського типу української чорно-рябої молочної породи племзаводу СВК Летава Хмельницької області. Для дослідження морфологічних і біохімічних показників крові з яремної вени в тварин брали кров до раннього годування у пробірки з гепарином (10 од / мл). Для отримання сироватки проби крові центрифугували. Загальний білок у крові визначали рефрактометричним, концентрацію гемоглобіну, кількість еритроцитів в 1 мм³ - фотоелектричним еритрогемометром моделі 065, фракції білків згідно методик [2], кількість лейкоцитів і лейкоцитарну формулу - за загальноприйнятими методиками.

Порівняльний аналіз проведених досліджень крові корів та їх телят у різні періоди онтогенезу дозволив виявити пряму залежність фізіологічного стану матерів і їх потомків. Гематологічні дослідження проводились у різні пори року, для того, щоб виявити вплив різних чинників (температурного режиму, кормів, довжини світлового дня) на стан тварин.

Результати досліджень. Загальний білок сироватки крові є основним індикатором біосинтезу білка в організмі. Залежить від кількості загального білка в сироватці крові, енергії росту тварин та їх продуктивності. Тварини з більш інтенсивним проходженням метаболічних процесів також мають високі показники молочної продуктивності. Тому корів з високими надоями, білкомолочністю і жирномолочністю слід відбирати за кількістю загального білка в сироватці крові. Це ще раз підтверджує, що існує тісний зв'язок між вмістом загального білка в сироватці крові і молочною продуктивністю корів.

Таблиця 1

Біохімічні показники крові корів

Показник	Норма	Середнє	
		Літній період	Осінній період
Загальний білок, г/л	70,0-85,0	81,08	81,9
Альбумін, %	40,0-50,0	37,1	36,7
Глобулін, %	50,0-60,0	62,9	63,3
α_1	10,0-20,0	5,3	5,9
α_2		10,9	10,8
β	8,0-16,0	7,5	7,2
γ	25,0-40,0	40,5	41,4
Холестерин загальний, мкмоль/л	2,3-4,5	4,5	4,2
Білірубін: загальний, мкмоль/л	0,3-7,0	2,18	0,27
прямий, мкмоль/л		0,48	0,49
непрямий, мкмоль/л		1,32	1,64
Аланін-амінотрансфераза (АлАТ), мкмоль/л	10,0-30,0	8,0	18,0
Аспартат-амінотрансфераза (АсАТ), мкмоль/л	10,0-50,0	11,0	13,7
α -амілаза, мг/л		2,87	2,56

Рівень білка свідчить про білок-синтезуючі функції в організмі. Аналіз таблиці 1 показує, що вміст білка у крові корів в літній період (липень) фіксувався у межах норми, що становило – 81,08 г/л (норма 70,0-85,0 г/л) (табл. 1); майже аналогічна картина спостерігалась і в осінній період (жовтень) (табл.1), рівень білка відповідав – 81,9 г/л.

Розподіл білка на фракції дозволяє визначити кількісний зміст альбумінів, α -, β - та γ -глобулінів. Збільшення α -глобулінів свідчить про стресовий стан та запальні процеси у організмі. Гематологічні аналізи корів, проведені у літній та осінній періоди встановили, що рівень α -глобулінів коливався на нижній межі норми – 10,9-10,8% (норма 10-20%) (табл. 1).

Збільшення γ -глобулінів нової фракції відбувається при підсиленні імунобіологічних процесів, викликаних вірусними та бактеріальними інфекціями, тобто у тих випадках, коли організм виробляє антитіла. Рівень γ -глобулінів у корів в липні у незначній мірі перевищував норму, що становило 40,5%,

при нормі – 25-40% (табл. 1). Наступне дослідження, яке було проведене у жовтні того ж року вказало на тенденцію збільшення норма – 41,4% (табл.1).

При обробці отриманої інформації було встановлено, що показники біохімічного аналізу коливаються в межах норми або з незначними відхиленнями: загальний холестерин – 4,5ммоль/л (влітку), 4,2 ммоль/л (восени) (норма - 2,3-4,5ммоль/л), білірубін – 2,18мкмоль/л (влітку), 0,27мкмоль/л (восени) (норма - 0,3-7,0мкмоль/л), аланін-амінотрансфераза (АлАТ) – 8,0 од./л (влітку), 18,0 од./л (восени) (10,0-30,0 од./л), аспартат-амінотрансфераза (АсАТ) – 11,0 од./л (влітку), 11,7 од./л (восени) (10,0-50,0 од./л).

Аналіз таблиці 2 показує, що вміст білка у крові телят в липні становив – 55,7 г/л (норма 55,0-70,0 г/л) (табл. 2), а у жовтні норма знизилась до 51,7 г/л (табл. 2). Кількісний вміст α -глобулінів – 9,6-9,9% (норма 7-13%) (табл. 2).

Розподіл білка по фракціях дозволив визначити кількісний вміст альбумінів, α -, β - та γ -глобулінів. Збільшення α -глобулінів свідчить про стресовий стан та запальні процеси у організмі, а його зменшення доводить про нормальні, адекватні обмінно-синтезуючі процеси організму.

Рівень γ -глобулінів у телят в різні періоди за межі норма не виходили, і становили: липень – 19,5% (норма 15-35%) (табл. 2), жовтень – 15,4% (табл. 2).

Було виявлено, що показники біохімічного аналізу коливаються в межах норми: загальний холестерин – 1,14 ммоль/л (влітку), 1,15 ммоль/л (восени) (норма - 1,3-4,0ммоль/л), білірубін – 0,42мкмоль/л (влітку), 0,48 мкмоль/л (восени) (норма - 0,3-0,5мкмоль/л), аланін-амінотрансфераза (АлАТ) перевищує норму – 27,0 од./л (влітку), 26,0 од./л (восени) (норма - 10,0-20,0од/л), аспартат-амінотрансфераза (АсАТ) – 19,0од./л (влітку), 21,0 од./л (восени) (норма - 10,0-50,0 од./л).

Таблиця 2

Біохімічні показники крові телят

Досліджувані компоненти	Норма	Середнє	
		Літній період	Осінній період
Загальний білок, г/л	55,0-70,0	55,7	51,7
Альбумін, %	40,0-60,0	51,7	55,5
Глобулін, %		48,3	44,5
α_1	7,0-13,0	6,3	7,06
α_2		9,6	9,9
β	5,0-10,0	12,6	13,1
γ	15,0-35,0	19,5	14,4
Холестерин загальний, мкмоль/л	1,3-4,0	1,14	1,15
Білірубін: загальний, мкмоль/л	0,3-0,5	0,42	0,28
прямий, мкмоль/л		0,79	0,94
непрямий, мкмоль/л		3,6	3,54
Аланін-амінотрансфераза (АлАТ), мкмоль/л	10,0-20,0	27,0	26,0
Аспартат-амінотрансфераза (АсАТ), мкмоль/л	10,0-50,0	19,0	21,0
α -амілаза, мг/л		5,55	5,6

Висновки. На основі проведених досліджень встановлено, що суттєвих біохімічних змін за гематологічними показниками крові у телят та корів досліджуваних груп у різні періоди року не виявлено. Встановлено, що більшість показників знаходяться в межах фізіологічної норми, а виявлена різниця за показниками білкових фракцій крові, може бути обумовлена сезонними змінами.

Перспективи подальших досліджень. Використання результатів досліджень на практиці дозволить проводити прогнозируючу оцінку продуктивності тварин за рівнем їх природної резистентності, обґрунтувати генетико-селекційні аспекти підвищення продуктивності тварин, а також виявити найбільш перспективні селекційні групи при створенні високопродуктивних племінних стад бажаного типу, удосконалення генеалогії подільського заводського типу чорно-рябої породи .

Література

1. Забродин В.А. Уровень естественной резистентности крупного рогатого скота айрширской породы в Карелии / В.А. Забродин, О.В. Решетникова, А.С. Спящий // Вестник Российской академии с.-х. наук. – 2004. – № 1. – С. 65–66.
2. Лабораторные методы исследования в клинике: Справочник / [В.В. Меньшиков, Л.Н. Делекторская, Р.П. Золотницкая и др.]; под ред. В.В. Меньшикова. – М.: Медицина, 1987. – 368 с.
3. Определение естественной резистентности и обмена веществ у сельскохозяйственных животных / [Чумаченко В.Е., Высоцкий А.М., Сердюк Н.А., Чумаченко В.В.] – К.: Урожай, 1990. – 136 с.
4. Пешук Л. Природна резистентність червоної молочної худоби / Л. Пешук // Тваринництво України. – 2002. – № 2. – С. 14–16.
5. Федорович Є.І. Західний внутрішньопородний тип української чорно-рябої молочної породи: господарсько-біологічні та селекційно-генетичні особливості / Є.І. Федорович, Й.З. Сірацький – К.: Науковий світ, 2004. – 385 с.

Summary

The results of the analysis of seasonal dynamics of the natural resistance of the animals due to hematological indices in animals podolsk factory type ukrainians black-speckled breast breed. Found that in a group of animals evaluated are characterized by certain blood parameters dependent on seasonal changes .

Keywords: resistance, hematology, seasonal dynamics, total protein, albumin, globulin.